

Budget 2023-2026 - 2. behandlingsbudgettet

22/322 Åben Sag

Sagsgang

ØK, KB

Sagsfremstilling

I denne sag fremsendes årsbudgettet til 2. behandling. Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Socialistisk Folkeparti, Nye Borgerlige og løsgænger Diana Mikkelsen har indgået en budgetaftale for 2023-2026. Det er denne aftale, der nu sendes til 2. behandling og er grundlag for budgettet 2023-2026, som Kommunalbestyrelsen vedtager den 11. oktober 2022. Budgetaftalen er vedhæftet som bilag. Af aftalen fremgår det, at alle forligspartierne stemmer for budgetaftalen, og der bliver ikke stillet ændringsforslag til enkelte dele.

Der er vedlagt en oversigt over ændringer, der er indarbejdet på driften, samt en oversigt over de anlæg, der indgår i budgetskiten. Hovedtallene i budgetaftalen fremgår af nedenstående tabel:

Budgetbalance mio. kr.	2023	2024	2025	2026
Indtægter	-2.905,6	-2.954,5	-3.030,2	-3.100,0
Driftsområdet incl. renter	2.754,7	2.854,4	2.942,7	3.029,6
Resultat af ordinær drift	-151,0	-100,1	-87,5	-70,4
Anlægsudgifter	94,8	89,2	86,8	49,9
Anlægsindtægter	-19,7	-30,4	-11,7	-14,2
Afdrag*	58,0	46,1	47,1	48,1
Strukturel balance -=overskud, +=underskud	-17,9	4,7	34,6	13,4
Finansforskydninger	4,0	-20,9	-0,0	-0,0
Kasseforøgelse (-) / Kasseforbrug (+)	-13,9	-16,2	34,6	13,4
Kassebeholdning gennemsnit	347	361	352	325

*I 2023 afdrages der 10 mio. kr. ekstra på kommunens feriepengeforpligtelse. Uden det ekstra afdrag er der strukturelt overskud i 2023 på 27,9 mio. kr.

Det fremgår af aftalen, at forligspartierne er enige om at overholde den økonomiske politik og dermed også de overordnede rammer om strukturel balance. Forligspartierne er opmærksomme på, at der i 2025 og 2026 ikke er strukturel balance og løsningen på denne udfordring vil indgå i næste års budgetlægning.

Den udmeldte service- og anlægsramme i 2023 er overholdt i budgetaftalen. Der er i budgetaftalen indarbejdet effektiviseringsbidrag på 0,55% i 2023 stigende til 0,8 % i overslagsårene. I november vil der blive forelagt en sag til fagudvalgene og Kommunalbestyrelsen omkring udmøntning af effektiviseringsbidrag for det kommende år, der jf. kompetencefordelingsplanen skal besluttes politisk.

Der er i budgetaftalen optaget puljer til administrative korrektioner på 5 mio. kr. og til værn om servicerammen på 13 mio. kr. årligt i 2023-2026. Desuden er der indarbejdet en pulje til en eventuel midtvejsregulering af bloktilskuddet på 10 mio. kr. i alle år.

Skønnet for pris- og lønudviklingen i 2022 og 2023 er forhøjet siden økonomaftalen for 2023 mellem KL og Regeringen, men dette er ikke indregnet i serviceudgifterne. KL har anbefalet, at kommunerne fortsat anvender grundlaget fra økonomaftalen. De ekstra pris- og lønstigninger inden for servicerammen svarer til cirka 13 mio. kr. for Norddjurs Kommune i 2023.

Mange kommuner har ønsket at hæve skatten i 2023, mens kun få kommuner ønsker at sætte skatten ned. Hvis kommunerne samlet sætter skatten op, vil Norddjurs Kommunes indtægter blive reduceret, da kommunernes samlede bloktilskud bliver reduceret svarende til kommunernes ekstra skatteindtægter. De kommuner som sætter skatten op, kommer til at betale en større del af sanktionen i de første år.

Siden 1. behandlingen af budgettet har Norddjurs Kommune fået 20 mio. kr. fra ansøgningspuljen til særligt vanskeligt stillede kommuner i 2023. Forligspartierne er enige om at prioritere en pulje på 0,75 mio. kr. til henholdsvis Børne- og Ungdomsudvalget samt Voksen- og Plejeudvalget i 2023. Derudover reserveres 0,6 mio. kr. til dækning af nettoudgift ved skattenedsættelsen i 2023. Det resterende beløb reserveres til at understøtte organisationens arbejde med balancen i økonomien i 2024 - 2026.

Skatten sættes ned med 0,1 procentpoint fra 26,1 % til 26,0 %. Norddjurs Kommune får tilskud til at dække en del af provenutabet. Tilskuddet udgør 90 % af nettoprovenutabet i 2023 og 2024, 85 % i 2025, 80 % i 2026 og 75 % i 2027. Herefter er der ikke tilskud. Nedsættelsen betyder, at Norddjurs Kommune har følgende indtægtstab i årene fremover, 0,6 mio. kr. i 2023, 0,6 mio. kr. i 2024, 1,0 mio. kr. i 2025, 1,3 mio. kr. i 2026, 1,7 mio. kr. i 2027 og 7,0 mio. kr. i 2028 og årene fremover.

Det vil være muligt ud fra de nuværende regler at sætte skatten op igen fra 2028 uden at blive ramt af sanktion. Kommunen har såkaldt frit lejde til at sætte skatten op svarende til provenutabet ved skattesænkningen.

Der skal træffes beslutning om kommunen i 2023 skal budgettere med det statsgaranterede udskrivningsgrundlag, der er en fremskrivning af beskatningsgrundlaget i 2020. Alternativt kan kommunen selvbudgettere med de forventede faktiske skatteindtægter i 2023, hvorefter kommunen vil blive efterreguleret i 2026, når skatteindtægterne for 2023 er endeligt gjort op. Med statsgarantien er kommunen sikret en bestemt indtægt fra indkomstskat og tilskuds- og udligningsordningen, uanset om det faktiske udskrivningsgrundlag bliver højere eller lavere.

For Norddjurs Kommune er det normalt en fordel at vælge statsgarantien, da befolkningstallet er faldende. Der er foretaget en beregning der viser, at gevinsten ved at vælge statsgarantien frem for selvbudgettering er cirka 14 mio. kr. Selvbudgettering er generelt en fordel, hvis der har været en større vækst i befolkningsgrundlaget fra 2020 til 2023 end antaget i det statsgaranterede grundlag, eller hvis der er sket en positiv ændring i kommunens skatteprognose for 2023 siden statsgarantien blev udmeldt.

Der er vedlagt et forslag til takstoversigt som bilag. Ikke alle takster er kendte, og takstoversigten bliver derfor fremlagt til endelig godkendelse på Kommunalbestyrelsens møde i december.

Som foregående år vil der endvidere blive lavet to udgaver af budgettet – et let tilgængeligt sammendrag af budgettet og et samlet budget med budgetaftale, budgetbemærkninger og talspecifikationer. Sammendraget vil indeholde hovedelementerne i budgettet, ligesom det vil

formidle den politiske aftale omkring budgettet. Begge udgaver vil være tilgængelige på kommunens hjemmeside og på Norddjurs Biblioteker. Sammendraget af budgettet er færdigt i uge 41, mens den fulde udgave vil være klar i december.

Hovedudvalg og aftaleholdere vil blive orienteret af kommunaldirektøren om indholdet i den endelige budgetaftale på orienteringsmøder i uge 41.

Sammenhæng til andre politikker/strategier og fagområder

Der er sammenhæng til de aftalte målsætninger i den gældende økonomiske politik. Med særlig betydning for budgetlægningen kan nævnes målsætninger vedrørende strukturel balance, gennemsnitlig kassebeholdning, anlægsramme, afvikling af gæld samt årlig effektivisering.

Økonomiske konsekvenser

Se ovenfor

Indstilling

Kommunaldirektøren indstiller at

1. budgetaftalen 2023-2026 godkendes
2. budgetlægningen for 2023 baseres på det statsgaranterede udskrivningsgrundlag.
3. taksterne i den vedlagte takstoversigt godkendes

Beslutning i Økonomiudvalget den 04-10-2022

Ad. 1 Et flertal i Økonomiudvalget bestående af Kasper Bjerregaard (V), Lars Møller (A), Tom Bytoft (A), Benny Hammer (C), Jens Meilvang (I), Kasper Vindbjerg (F), Jens Kannegaard Lundager (D) og Diana Mikkelsen (Løsgænger) stemte for budgetaftalen 2023-2026.

Ulf Harbo (Ø) stemte imod.

Ad. 2. og 3 Tiltrådt.

Bilag:

1 - 3360362	Åben	Budgetaftale for 2023-2026	(126895/22)	(H)
2 - 3360387	Åben	Budgetbalance 2023-2026	(126916/22)	(H)

3 - 3360375	Åben	Driftsændringer i budgetaftalen	(126908/22)	(H)
4 - 3360376	Åben	Anlægsoversigt 2023-2026	(126909/22)	(H)
5 - 3361098	Åben	Generelle bemærkninger 2023 - 2026	(127574/22)	(H)
6 - 3361916	Åben	Budgetbemærkninger 2023 - 2026	(128319/22)	(H)
7 - 3361941	Åben	Takstoversigt 2023-2026	(128342/22)	(H)

Budgetaftale 2023-2026, Norddjurs Kommune

Denne budgetaftale er indgået mellem Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance, Socialistisk Folkeparti, Nye borgerlige og løsgænger Diana Mikkelsen. Budgetaftalen indebærer, at alle stemmer for budgetaftalen, og der bliver ikke stillet ændringsforslag til enkelte dele.

Forligspartierne i Norddjurs Kommune har indgået en budgetaftale for 2023, hvor der sættes penge af til flere børn og ældre i forbindelse med mængdefremskrivningerne. Der er også i forbindelse med budgetforhandlingerne givet ekstra midler til borgere med stigende behov på socialområdet til trods for at budgettet er stramt. Forligspartierne har også sørget for midler til en lang række vigtige investeringer. Forligspartierne er enige om at give budgetterne et eftersyn i fagudvalgene i første halvår af 2023 bl.a. med henblik på at indarbejde "best-practice" og læring fra andre kommuner og organisationer. Der er enighed om at anerkende tidligere års budgetaftaler.

Det tekniske budget viser, at der ikke er balance i kommunens økonomi i de kommende år og forligspartierne er derfor enige om, at der skal ske en reduktion af Norddjurs Kommunes udgifter. Det er vigtigt, at der sikres tid til dialog, stabilitet, forudsigelighed og lokal forankring af tilpasningerne. I den forbindelse tages der flere værktøjer i brug fra 2024 med henblik på at skabe balance. Puljer i budgettet reduceres med 1/3, kommunale bygninger og grunde uden kommunalt formål sælges. Endelig indarbejdes der effektiviseringsbidrag af servicerammen med 0,8% fra 2024.

Forligspartierne vurderer, at resultaterne fra nogle af de budgetanalyser, der allerede er blevet gennemført, vil være et godt afsæt for fagudvalgene til at skabe et økonomisk råderum. Forligspartierne er enige om, at kommende budgetanalyser skal have et større økonomisk sigte, bl.a. ved at sammenligne vores udgiftsniveau med sammenligningskommunerne.

Det stramme budget er ikke et Norddjurs forhold. Alle kommuner er blevet pålagt en stram økonomi i den indgåede aftale mellem KL og regeringen. At aftalen er blevet så stram, skyldes krigen i Ukraine og kraftigt stigende udgifter, og faldende statskompensation til forsørgelse efter corona. Krigen i Ukraine har betydet, at der nu er politisk flertal for øgede militære udgifter, hvilket alt andet lige presser råderummet i kommunerne. Samtidig har krigen betydet kraftigt stigende priser, som har gjort kommunens indkøb dyrere. Der er således en pris- og lønudvikling, som er højere end forventet i forbindelse med økonomiforhandlingerne. I forhold til aftale om skat mellem regeringen og KL er der opmærksomhed på, at en samlet skatteforhøjelse i kommunerne under et vil give en skattesanktion, der rammer kommunerne kollektivt.

Forligspartierne ønsker med budgetaftalen et stabilt budget i forhold til de aftalte rammer for de kommunale budgetter.

Selvom der er behov for en tilpasning af Norddjurs Kommunes økonomi, vil borgerne fortsat opleve, at Norddjurs Kommune udvikler sin service. Det skyldes effekten af en lang række langsigtede og strategiske indsatser, der er vedtaget i tidligere budgetforlig. Det gælder f.eks. indfasning af minimumsnormeringer i daginstitutioner, midler til 2-voksenordning i indskolingen i folkeskolen, finansiering af stigende antal PAU-elever, og flere midler til skoletjeneste med overnatning på Anholt. Derudover er der også i tidligere budgetter investeret i bl.a. Aarhus Airport, Visit Aarhus, DM i Vildt, Verdensballetten, samt videreførelse af midler til Bevæg dig for livet til og med 2023. Herefter vil det være en opgave for Kultur- og Fritidsudvalget at tilpasse og integrere det sammen med øvrige aktiviteter. Byggesagsbehandlingen er ligeledes prioriteret i tidligere budgetter for at nedbringe svar tiderne. Der er givet en permanent opnormering på 0,5 mio. kr. årligt og en midlertidig bevilling på 5,4 mio. kr. for 2020-2023, der nedtrappes og udløber endeligt i 2023.

Der er investeret i byggesagsbehandling i en periode for at få nedbragt mængden af sager. Forligspartierne er enige om, at såfremt der i løbet af 2023 viser sig en udfordring med stigende sagsbehandlingstider, vil der blive taget stilling til dette.

Forligspartierne er enige om at arbejde i retning af øget decentralisering på politisk niveau samt øge mulighederne for selvbestemmelsen i de enkelte fagudvalg og dermed sætte fagudvalgene mere i spil (både økonomi og politiske emner). Udvalgene opfordres til at frigøre midler til egne prioriteringer, sådan som det er sket med corona-puljerne. Forligspartierne er enige om at arbejde med flere basispuljer under de enkelte udvalg. Det vil øge stabiliteten og forudsigeligheden, når borgere og politikere ved, at den samme pulje vil fortsætte hvert år, også selvom der ikke afsættes de samme midler i puljen hvert år. Kommunalbestyrelsen er ansvarlig for det aftalte serviceniveau.

Forligspartierne er enige om, at det kan være nødvendigt at tillade midlertidige tilpasninger af det politisk vedtagne serviceniveau, hvis det skyldes udefrakommende begrænsninger. Det gælder f.eks. udfordringen med at fastholde og rekruttere på bl.a. Sundhed og Omsorg og socialområdet, som tidligere har motiveret en politisk beslutning om en fleksibilitet i servicemålene. Forligspartierne forventer, at der fortsat arbejdes med strategiske indsatser for at afhjælpe rekrutteringsudfordringen, f.eks. øget investering i HR og uddannelse.

Det værdimæssige fundament er Vores Norddjurs, som er vores organisations- og ledelseskodex. Det er udarbejdet af medarbejdere og ledere i fællesskab og godkendt politisk i 2020. Vores Norddjurs skaber fælles sprog og ståsted i kraft af de fire værdier: tillid, ordentlighed, udvikling og fællesskab. I et konstruktivt samspil med kommunalbestyrelsen danner værdierne grundlag for kommunens møde med borgeren, og at vi lykkes med kerneopgaven overfor borgerne.

Forligspartierne bag denne budgetaftale er enige om at overholde den økonomiske politik og dermed også de overordnede rammer om strukturel balance.

Der er enighed om, at forligspartierne i denne aftale mødes, når der er indgået en finanslovsaftale, samt når der har været afholdt folketingsvalg.

Hvis der efter budgetvedtagelsen er væsentlige ændringer af de økonomiske budgetforudsætninger, herunder at den fælleskommunale budgetlægning ikke går op, er forligspartierne enige om at mødes og tage stilling hertil.

Økonomisk bæredygtighed

Målsætninger

Økonomisk bæredygtighed betyder, at kommunens økonomi er i strukturel balance, og at de centrale økonomiske målsætninger overholdes.

Grundlaget for denne aftale er:

- Norddjurs Kommune anerkender og deltager i den fælleskommunale budgetlægning og de rammer, der er aftalt for kommunernes økonomi.
- Servicerammen overholdes og udfyldes, jf. den aftalte fælleskommunale serviceramme. I forbindelse med budgetopfølgningen, der behandles i oktober 2022, forelægges gruppeformændene en oversigt med det sigte at prioritere anvendelsen af eventuelle ledige midler. Den efterfølgende politiske behandling sker i Økonomiudvalget og Kommunalbestyrelsen.

- Anlægsrammen overholdes, jf. den aftalte fælleskommunale anlægsramme.
- Med budgetaftalen er der i 2023-2024 strukturel balance. Forligspartierne er opmærksomme på, at der i de efterfølgende år ikke er strukturel balance og løsningen på denne udfordring vil indgå i næste års budgetlægning. Emnet vil også indgå på kommunalbestyrelsens temamøde i foråret 2023.
- Kassebeholdningen forventes i 2023 at være 347 mio. og dermed over målsætningen på 175 mio. kr.
- Set over budgetperioden 2023-2026 er målsætningen om anlægsudgifter på minimum 100 mio. kr. om året stort set overholdt i 2023. I overslagsårene er anlægsudgifterne under målsætningen, og niveauet vil også være afhængigt af kommende aftaler om kommunernes økonomi.
- Pulje på 13 mio. kr. til værn om servicerammen. Denne pulje skal ses i forhold til dækning af eventuelle udgifter til kollektiv trafik.
- Anlægsreservepulje på 10 mio. kr. til anlægsudgifter og 5 mio. kr. til anlægsindtægter til imødegåelse af merudgifter bl.a. fra overførte anlægsprojekter fra foregående år.
- Pulje til anvendelse af overførsler på driften på 4,2 mio. kr. i 2023 og 5 mio. kr. i overslagsårene for at understøtte aftaleholderes selvstændige muligheder for at anvende opsparede midler. Puljen fordeles til fagudvalgene. Fagudvalgene melder ud til aftaleholderne i februar 2023.
- Effektiviseringsbidrag på 0,55% i 2023, svarende til 10 mio. kr., med færrest mulige konsekvenser for borgerne. Forligspartierne er enige om, at driften fortsat skal effektiviseres blandt andet ved at løse opgaver mere enkelt eller med øget digitalisering. Men forligspartierne er også bevidste om, at opgaver vil blive reduceret eller falde bort. Herunder arbejdes med principperne for afbureaukratisering, velfærdsaftaler, koordineret og optimeret forsyning, fortsat digitalisering, øget decentralisering og frisættelse af medarbejdere og ledere samt anvendelse af forskellige effektiviseringsmetoder, f.eks. Lean. Endvidere vil kommunens tværgående økonomigruppe understøtte aftaleenhedernes arbejde med effektiviseringer ligesom KL's råderumsnetværk inddrages i arbejdet. Endvidere vil den digitale pulje på 0,4 mio. kr. årligt ligeledes understøtte arbejdet. I november – forud for det nye budgetår – vil der fremover blive forelagt en sag på fagudvalgsmøderne og kommunalbestyrelsen omkring udmøntning af effektiviseringsbidrag for det kommende år, med emner, der jf. kompetencefordelingen skal beslattes politisk.
- Fra 2024 en årlig forhøjelse af effektiviseringsbidraget til 0,8% på samme måde som den årlige stigning i pris- og lønfremskrivningen.
- Forligspartierne er enige om, at der i 2023 udarbejdes en budgetanalyse vedr. udviklingen i administrationsudgifter. Det supplerer den eksisterende praksis med budgetanalyser på dette område, der senest er behandlet i kommunalbestyrelsen i maj 2022.
- Reduktion af eksisterende puljer med 1/3 gældende fra 2024 svarende til ca. 1,8 mio. kr. i 2024. Puljerne udgør herefter samlet set ca. 3,6 mio. kr. i 2024, 3,2 mio. kr. i 2025 og 3,2 mio. kr. i 2026.

Resterende puljemidler	2024	2025	2026
Økonomiudvalget	0,3	0,3	0,3
Arbejdsmarkedsudvalget	0,2	0,2	0,2
Kultur- og Fritidsudvalget	1,6	1,3	1,3
Miljø- og Teknikudvalget	0,3	0,3	0,3
Voksen- og Plejeudvalget	0,2	0,2	0,2
Erhvervsudvalget	0,9	0,7	0,7
Total	3,6	3,2	3,2

Kultur- og Fritidsudvalgets puljemidler er afsat i flere forskellige puljer. Det er Kunst- og kulturpulje, Idræts- og fritidspulje, Leder- og instruktørmidler, Udviklingspulje, Fleksmidler, Elite Idræt og Bevæg dig for livet. Økonomiudvalgets puljemidler består af Puljen til strategiske emner og Handicaprådets tilgængelighedspulje, mens Voksen- og Plejeudvalget har Frivillig pulje, Erhvervsudvalget har Erhvervspuljen, Arbejdsmarkedsudvalget har Arbejdsmarkedspuljen og Miljø- og Teknikudvalget har Grøn pulje under sig.

De udvalg, der har flere puljer under sig, har mulighed for at prioritere mellem puljerne på deres respektive udvalgsområder, herunder eventuelt sammenlægge puljer.

- De seneste år er det lykket at nedbringe gælden og forligspartierne er enige om at fortsætte denne retning og har indarbejdet et ekstraordinært afdrag på 10 mio. kr. for at nedbringe kommunens forpligtelse i forhold til feriepenge, da der er en relativ høj forrentning på denne gældspost.

Forligspartierne er enige om, at der afholdes et temamøde for kommunalbestyrelsen i foråret 2023 om de økonomiske reguleringsprincipper i budgettet herunder mængdereguleringer, tildelingsmodellen, fremskrivning på baggrund af befolkningsprognosen mv.

Tilskud fra puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner

Norrdjurs Kommune modtager 20 mio. kr. fra puljen til særligt vanskeligt stillede kommuner. Forligspartierne er enige om at prioritere en pulje på 0,75 mio. kr. til henholdsvis Børne- og Ungdomsudvalget samt Voksen- og Plejeudvalget i 2023. Derudover reserveres 0,6 mio. kr. til dækning af nettoudgift ved skattnedsættelsen i 2023. Det resterende beløb reserveres til at understøtte organisationens arbejde med balancen i økonomien i 2024 - 2026.

Skat

Norrdjurs Kommune har søgt og fået tilskud til en skattnedsættelse på 0,1 procentpoint. Skatteprocenten nedsættes med 0,1 procentpoint fra og med 2023 til 26%. Forligspartierne er opmærksomme på, at skattnedsættelsen på de 0,1 procentpoint i år og de 0,2 procentpoint fra sidste år resulterer i lavere skatteindtægter på godt 10 mio. kr. i 2027 stigende til 17 mio. kr. i 2028.

Borgerne i centrum

Undersøgelsen af socialområdet indeholder en ægte interesse for mødet mellem borger og kommune. Forligspartierne ønsker, at belysning af borgerens møde med kommunen fremover vil være et værktøj til dialog, udvikling og samskabelse. Økonomiudvalget kommer med et oplæg til hvordan temperaturmålinger kan udføres og finansieres. Der skal sikres gennemsigtighed i metoden, som skal være et servicetjek, og en naturlig del af de koncernrettede budgetanalyser, der laves i en turnus i organisationen.

Velfærdsaftaler

Forligspartierne er enige om at understøtte arbejdet med at frisætte serviceområderne med henblik på afbureaukratisering og borgeren i centrum. Kommunalbestyrelsen tog den 13. september 2022 stilling til, at der søges om en velfærdsaftale på folkeskoleområdet.

Salg af kommunale ejendomme og grunde

Forligspartierne er enige om at igangsætte salg af kommunale ejendomme og grunde, der ikke tjener et kommunalt formål. Miljø- og Teknikudvalget starter en proces med at udpege eventuelle salgbare bygninger

og grunde med afsæt i det arbejde som den tværgående administrative gruppe har udarbejdet. Der budgetteres med en årlig indtægt på 1,5 mio. kr. i budgetperioden.

Konkurrenceudsættelse

Beslutningen om konkurrenceudsættelse fra budgetaftalen 2019 har været udsat pga. Covid. Forligspartierne er enige om at genoptage sag fra foråret 2020 om konkurrenceudsættelse.

Ny Erhvervsstrategi

Norrdjurs Kommune er i gang med at udarbejde en ny erhvervsstrategi i 2022 samt et kommuneplantillæg om erhvervsarealer. Den skal realiseres i et tæt samarbejde med erhvervslivet, på baggrund af øget kendskab til virksomhedernes behov, ved at møde erhvervslivet på dets vilkår og ved at være til stede, hvor virksomhederne er, inden for de givne rammer og vilkår. Partierne er enige om, at i denne dialog er kendskabet til virksomhedernes markeder uden for Djursland central. For at sikre virksomhedernes dialog med kommunen styrkes for eksempel én indgang og servicekulturen. Forligspartierne er enige om, at erhvervsstrategien skal understøtte den grønne omstilling, herunder samspillet mellem virksomheder og etablering af vedvarende energianlæg som eksempelvis solceller, biogasanlæg, kystnære vindmøller, mv.

Lokal erhvervsservice

Forligspartierne er enige om, at alle virksomheder skal have adgang til grundlæggende services af høj kvalitet. De områder, der repræsenterer fremtidige muligheder, skal have særlig opmærksomhed, så mulighederne udnyttes bedst muligt, og så udviklingen på disse områder har afsmittende effekt på så stor en del af kommunes øvrige erhvervsliv, herunder detailhandlen som muligt.

Norrdjurs Kommune vil sammen med professionelle aktører fortsætte arbejdet med at udvikle den lokale erhvervsservice i tæt dialog med erhvervslivet om deres ønsker og behov med fokus på at yde den bedst mulige service.

Strategisk pulje

Der er enighed om, at der afsættes en årlig pulje på anlæg på 1 mio. kr. til strategisk opkøb af arealer, når behovet opstår. Derudover er der afsat en anlægspulje på 1,9 mio. kr. i 2023 og derefter 2 mio. kr. årligt under økonomiudvalget til strategisk understøttelse. Der afsættes ligeledes en indtægtpulje på 1,0 mio. kr. årligt i 2023-2026. Af det samlede beløb til arealerhvervelse og strategisk pulje i 2023 finansieres renovering af tag på GIC.

Aftalepartierne bekræfter, at retningen i budgetaftalen for 2021 og 2022 også gælder i 2023-2026. Med udgangspunkt i de arealer kommunen allerede ejer, indledes der en dialog og samarbejde med Den danske Naturfond og Danmarks Grønne Fremtidsfond om finansiering af naturmæssige relevante projekter langs kystbåndet som f.eks. Djurslandsstien og sammenhænge med udpegede områder i kommuneplanen. Konkrete projekter behandles i Miljø- og Teknikudvalget.

Fastholdelse og rekruttering

Forligspartierne er meget opmærksomme på udfordringen omkring fastholdelse og rekruttering af medarbejdere og ledere. For at give tyngde og fokus er forligspartierne enige om at nedsætte et tværgående §17 stk. 4-udvalg under Voksen- og Plejeudvalget omkring forstærket indsats for fastholdelse og rekruttering, der bygger videre på det arbejde, der allerede er igangsat. For at sikre relevant fagligt input inddrages eksperter indefra og udefra i arbejdet. Der fremlægges et forslag til en politisk proces for §17 stk. 4-udvalget, der forelægges til gruppeformandsmødet snarest mulig efter budgetvedtagelsen. Der sikres bred forankring af udvalgets arbejde.

Der vil blive søgt partnerskaber med uddannelsesinstitutioner, faglige organisationer og andre kommuner for at sikre uddannelse af nuværende og kommende medarbejdere på velfærdsområdet blandt andet gennem anvendelse af merituddannelser. Ligeledes ønsker forligspartierne at udbygge samarbejdet med studerende i form af praktik, studiejob og opgaveskrivning. Tilsvarende skal Norddjurs Kommune være synlig ved karrieremesser, på sociale medier mv. Sigtet er at forbedre mulighederne for rekruttering. Det sker med afsæt i igangværende initiativer på velfærdsområdet.

Forligspartierne er enige om, at Arbejdsmarkedsudvalget i 1. halvår 2023 udarbejder et oplæg til kommunalbestyrelsen som grundlag for videreudviklingen af mulighederne for konkret understøttelse af merituddannelse på ældreområdet i samarbejde med SOSU-skolen i Grenaa. I oplægget skal også indgå en belysning af mulighederne for at understøtte ledige til beskæftigelse på velfærdsområderne indenfor de eksisterende rammer, herunder også mulighederne for merituddannelser, for dem der er ansat som ufaglærte.

Forligspartierne er samtidig enige om, at der fortsat skal være fokus på fastholdelse af medarbejdere, og her har Kommunens arbejdspladser på lige fod med andre virksomheder i kommunen mulighed for at gøre brug af kommunes tilbud til virksomhederne om støtte til fastholdelse af medarbejdere, som er forankret i sygedagpengeteamet i arbejdsmarkedsafdelingen. Afdelingen er blandt andet behjælpelig med udarbejdelse af fastholdelsesplaner, orientering om relevant lovgivning og råd og vejledning om kompenserende ordninger.

Fundraising

Norddjurs Kommune arbejder strategisk i partnerskab med eksterne fonde og andre finansieringskilder. Derfor vil muligheder for fondsfinansiering af strategiske indsatser løbende blive afsøgt. Der laves et oplæg i Fællesforvaltningen med inddragelse af Kommunaldirektørens sekretariat. Oplægget behandles på et gruppeformandsmøde, hvor den politiske forankring fastsættes.

Vedligeholdelse af bygninger, veje, færges og digitale infrastruktur

Forligspartierne er enige om at prioritere vedligeholdelse af Norddjurs Kommunes bygninger, veje, færges og digitale infrastruktur.

- Der afsættes 10 mio. kr. årligt i 2023-2026 til vejvedligeholdelse og asfalt. Forligspartierne er enige om at undersøge muligheden for at udvidelse af Herredsvej kan indgå i prioriteringen.
- Der afsættes 1,450 mio. kr. i 2023, og 1,5 mio. kr. i 2024, 1,25 mio. kr. i 2025 og 0,6 mio. kr. i 2026 til broer og bygværker.
- Der afsættes 10 mio. kr. årligt i 2023-2026 til bygningsvedligeholdelse. I Miljø- og Teknikudvalgets prioritering af de konkrete projekter indgår energirenovering og renoveringsbehov i Fredensgade i Grenaa som et vigtigt parameter. Udvalget forelægges en årlig status på gennemførte energirenoveringer
- Forligspartierne er enige om, at der til budget 2024 gøres status på arbejdet med mulige og nødvendige renoveringer af beredskabsgården i Grenaa.
- Der afsættes 8,1 mio. kr. samlet set i 2023-2026 til dokning og vedligeholdelse af færges.
- Belysningsplan på 4 mio. kr. i 2023 og 2,0 mio. kr. årligt i 2024-2026.
- Digital udvikling og KOMBIT projekter for 2 mio. årligt i 2023-2026.
- Digital udviklingspulje på 0,4 mio. kr. årligt i 2023-2026.

- IT-infrastrukturprojekt på 2,2 mio. kr. i 2023, 2,7 mio. kr. i 2024 og 3,8 mio. kr. i 2025.
- Midler til den kommunale andel af vedligehold på pleje-, ældre- og øvrige bosteder. Der afsættes 1,111 mio. kr. i 2023, 0,904 mio. kr. i 2024, 0,976 mio. kr. i 2025 og 1,247 mio. kr. i 2026.
- Brandsikkerhed i kommunale bygninger. Der afsættes 2,5 mio. kr. i 2023 og 1,5 mio. kr. årligt i 2024-2026.
- Der afsættes 0,4 mio. kr. i 2023 til indvendig renovering af skoler, dagtilbud og børne- og ungdomsinstitutioner.
- Der afsættes der 0,8 mio. kr. til strategiske halinvesteringer i 2023.

Boligudbygning – byggemodning

Forligspartierne er enige om, at der skal sikres byggegrunde og boliger, der bidrager til at Norddjurs Kommune er en attraktiv kommune at bosætte sig i. Norddjurs Kommune har kombinationen af at ligge tæt på de større østjyske byer, at det er billigere at bo i Norddjurs og at man i Norddjurs er tættere på naturen og det gode liv. Forligspartierne er enige om følgende:

- Der afsættes 5,4 mio. kr. i 2023, og 6,6 mio. kr. i 2024 til byggemodning i Vester Hesseldal.
- Der afsættes en pulje på 2,0 mio. kr. i 2023 og 2,3 mio. kr. årligt i 2024-2026 til byggemodning af nye områder samt færdiggørelse af eksisterende byggemodninger.
- Der er i budgettet forventede indtægter fra salg af grunde for i alt 12,6 mio. kr. i perioden 2023-2026, herunder salgsudgifter på i alt 2,9 mio. kr. Indtægterne skal finansiere byggemodning og arealerhvervelse.
- Der afsættes 0,5 mio. kr. i 2023 til vedligeholdelse af erhvervs- og byggegrunde.

Forligspartierne er enige om, at når der foreligger et plangrundlag for mulige nye udstykningsarealer i Auning i 2024, vil byggemodning af områderne blive taget op i kommende budgetforhandlinger.

Der er enighed om, at udgifter til etablering af eventuel ny vejføring til Aqua Djurs samt eventuel kommunal vejadgang i forbindelse med salg af større erhvervsarealer ved havnen i Grenaa vil blive finansieret af indtægterne fra salg af erhvervsarealer nord for omfartsvejen.

Social bæredygtighed

Nybygning og renovering af dagtilbud og skoler

Forligspartierne er enige om at fastholde fokus på nybygning og renovering af dagtilbud og skoler i Norddjurs Kommune. I budgetaftalen er der på dagtilbud og skoler indarbejdet anlægsmidler til følgende allerede igangsatte anlægsarbejder:

- Fortsættelse af nybygning af Skovbørnehaven på i alt 13,5 mio. kr. i perioden 2023-2025.
- Afslutning af renovering af børnehaven Landsbyen, hvorfor der afsættes 2,7 mio. kr. i 2023.
- Afslutning af renovering af børnehaven Regnbuen, hvorfor der afsættes 2,2 mio. kr. i 2023.
- Afslutning af to nye klasselokaler og renovering af eksisterende lokale på Glesborg Skole, hvorfor der afsættes 4,3 mio. kr. i 2023.
- Fortsættelse af samling af Djurslandskolens afdelinger i Ørum, hvorfor der afsættes 1,0 mio. kr. i 2023 og 1,8 mio. kr. i 2024.

Forligspartierne afsætter 0,9 mio. kr. i 2023 til etablering af trappelift og handicaptoliet på Søren Kanne Skole, Østre, jf. kommunalbestyrelsens beslutning d. 22/3-22.

Tilsvarende afsættes 0,4 mio. kr. i 2023 til brandsikring af køkkenet i Fjellerup Børnehaven. Brandsikringen er nødvendig for at køkkenet kan fungere.

Pladsudfordringer på dagtilbudsområdet

I forhold til at løse den aktuelle kapacitetsudfordring på dagpasningsområdet i Område Grenaa er forligspartierne enige om at genåbne børnehaven Solstrålen på Mølleskolen. Der afsættes 1,1 mio. kr. i 2023 til opstart og driftsudgifter. Løbende driftsudgifter i overslagsårene indarbejdes i forbindelse med teknisk budget for 2024.

Frem mod budgetforhandlingerne om 2024 udarbejdes og behandles i Børne- og Ungdomsudvalget en langsigtet fysisk udbygningsplan for dagtilbudsområdet.

I arbejdet indtænkes fremtidig placering for og samling af Norddjurs kommunes §32-tilbud samt effekten af dette på kapaciteten indenfor dagtilbudsområdet.

Børnekulturelt netværk

Forligspartierne er enige om at afsætte 0,1 mio. kr. årligt til Børnekulturelt Netværk indenfor Børne- og Ungdomsudvalgets område.

MakerSpace

Forligspartierne er enige om, at der indenfor Børne- og Ungdomsudvalgets egen ramme findes finansiering til projektet MakerSpace, hvis der opnås tilsagn om de ansøgte midler til projektet. Projektet er søgt sammen med VidenDjurs. Det ansøgte beløb er 0,3 mio. kr. i 2023, 0,1 mio. kr. i 2024, 0,2 mio. kr. i 2025 og 0,1 mio. kr. i 2026.

Folkeskole - §17 stk. 4-udvalg

Der nedsættes under Børne- og Ungdomsudvalget et §17 stk. 4-udvalg med formål at præsentere forslag til ny model for fordeling af midler blandt Norddjurs' folkeskoler samt løsningsforslag til forebyggelse af kommende års stigende behov for specialundervisning. Model(ler) samt løsningsforslag præsenteres forud for forhandlingerne om budget 2024.

Primæropgaven for udvalget er at skabe den bedst mulige fordelingsnøgle for økonomi, således at folkeskolerne i højere grad end i dag opnår lige økonomiske muligheder for at leve op til Vores Folkeskole (Kvalitetsstandard for folkeskolen) samt politik for tidlig indsats og inklusion. Dette arbejde er udvalgets spor 1.

Derudover vil udvalget arbejde med at etablere viden om og løsningsforslag til, hvordan kommende års forventede stigning i antallet af elever med behov for specialundervisning forebygges. Udvalgets fokus vil jf. det politiske ønske og tilkendegivelser i høringssvar fra området være på almenområdets muligheder for at forebygge elevers udvikling af særlige behov, mistrivsel og skolevægring. Dette arbejde er udvalgets spor 2 og i denne del af arbejdet inddrages også relevante medarbejdere fra PPR (trivsel og læring).

I udvalgets sammensætning inddrages forvaltningen, politiske repræsentanter samt nøgleaktører på skoleområdet, herunder Skolelederforeningen, Danmarks Lærerforening, BUPL og FOA. Herudover en forældrerepræsentant for hver af skolebestyrelserne. Børne- og Ungdomsudvalgets formand bliver formand for §17 stk. 4-udvalget.

Varmtvandsaktiviteter

Forligspartierne er enige om, at der afsættes 0,360 mio. kr. årligt til dækning af køb af timer til varmtvandsaktiviteter. Det er forligspartiernes opfattelse, at der med denne prioritering eksisterer et tilbud for borgere, der har behov for vandaktiviteter. Forligspartierne ønsker samtidig i den fremtidige ordning en gennemsigtighed omkring antal borgere, der benytter tilbuddet. Kultur- og fritidsudvalget vil herefter indgå en aftale om det antal timer, der kan købes indenfor den afsatte ramme.

Midler til stigende pres på socialområdet

Socialområdet oplever et økonomisk pres. Det gælder på landsplan såvel som i Norddjurs Kommune. Det økonomiske pres kommer af, at stadig flere borgere efterspørger støtte og hjælp fra kommunen. Samtidig opleves der en stigning i borgere med et særligt stort behov. Der er i samarbejde med Komponent udarbejdet en prognose for udviklingen af udgifterne på området.

Norddjurs Kommune har samtidig igangsat en undersøgelse af socialområdet. Formålet med undersøgelsen er at skabe et udgangspunkt for en udvikling af socialområdet. For at understøtte processen afsættes der i dette budget 5 mio. kroner for at give socialområdet et nødvendigt løft. Beløbet udmøntes med 4,5 mio. kr. til Voksen- og Plejeudvalget og 0,5 mio. kr. til Børne- og Ungdomsudvalget på baggrund af arbejdet med undersøgelsen. I den sammenhæng indgår også et fokus på ledelsesspænd og normering. Regeringen og KL har nedsat et ekspertudvalg til at komme med anbefalinger til, hvordan der sikres en bæredygtig faglig og økonomisk udvikling af området. Forligspartierne vil anbefale Voksen- og Plejeudvalget at inddrage ekspertgruppens anbefalinger samt udarbejde et temamøde for Kommunalbestyrelsen.

Forligspartierne er enige om, at Voksen- og Plejeudvalget i løbet af 1. halvår 2023 belyser mulighederne og rammerne for en pårørende- og handicaprådgiver.

Ældrebolighandlingsplan

Forligspartierne er enige om at afsætte 18,4 mio. kr. i 2024, 26,1 mio. kr. i 2025 og 0,6 mio. kr. i 2026 til 1. etape af ældrebolighandlingsplanen. Der afsætter endvidere indtægter på 9,1 mio. kr. i 2024 og 2,8 mio. kr. i 2026.

Beslutningen ligger i forlængelse af Kommunalbestyrelsens beslutning d. 16/3-21 om en ny ældrebolighandlingsplan for Norddjurs Kommune, der betyder opførelse af et nyt demenscenter i Grenaa og et nyt plejecenter i Auning.

Der afsættes endvidere 0,5 mio. kr. i 2025 og 2,0 mio. kr. i 2026 til etape 2. Etape 2 vil medføre at der evt. opføres yderligere 20 boliger i tilknytning til det nye plejecenter i Auning og evt. opføres 24 nye almindelige plejeboliger i tilknytning til det nye demenscenter i Grenaa.

Der afsættes desuden 0,6 mio. kr. i 2024 til at gennemføre en arkæologisk udgravning af området, hvor det nye demenscenter i Grenaa påtænkes placeret.

Forligspartierne er enige om at afsætte 0,3 mio. kr. i 2023 til energimærkning af plejecentre i Grenaa og Glesborg. Energimærkningen er lovpligtig og er med til at synliggøre de tiltag, som kan give de bedste energibesparelser og heraf også CO2-reduktioner.

Forligspartierne er enige om, at der laves en budgetanalyse, der skal afdække mulighederne for at opføre ældreboliger i samarbejde med private og/eller almene boligselskaber. Budgetanalysen forelægges til politisk behandling i Voksen- og Plejeudvalget i første kvartal 2023.

Nyt Nærhospital i Grenaa

Forligspartiet anerkender arbejdet med etablering af Nærhospitalet, herunder fokus på samarbejde, og synergier mellem funktioner i region, kommune og almen praksis til gavn for borgerne. I forbindelse med etableringen af Nærhospitalet søger Regionen midler til anlægsarbejdet og kommunen vil også bidrage ind i ansøgningsarbejdet.

Hjemmeplejens lokaler i Glesborg

Forligspartierne er enige om at Voksen- og Plejeudvalget i første kvartal 2023 belyser behov og muligheder for hjemmeplejens fysiske rammer.

Unge muligheder for job og uddannelse

Forligspartierne er enige om et fortsat fokus på en helhedsorienteret indsats med henblik på at understøtte særligt unges adgang til arbejdsmarked og uddannelse. De tre fagudvalg tager initiativ til i første kvartal 2023 at afholde et fællesmøde for Arbejdsmarkedsudvalget, Erhvervsudvalget og Børne- og Ungdomsudvalget for at arbejde på en styrket sammenhæng mellem skoler, virksomheder, uddannelsesinstitutioner og ungeindsatsen i kommunen. Herunder muligheden for at få en partnerskabsaftale med erhvervslivet angående ungegaranti.

Kollektiv trafik – busser

Forligspartierne er meget opmærksomme på de stigende brændstofpriser og de finansieringsudfordringer vi deler på kollektiv trafik med andre kommuner. I samarbejde med de øvrige kommuner arbejdes der på at løse udfordringen. Der er endvidere en særlig opmærksomhed på rute 351 mellem Grenaa og Ebeltoft, der understøtter unges mulighed for at vælge uddannelsesinstitutioner i Grenaa.

Der er en udfordring på ca. 6,4 mio. kr. i 2023 stigende til godt 8,0 mio. kr. årligt. Der samarbejdes med de øvrige kommuner om denne problemstilling.

Cykelstipulje

Forligspartierne er enige om, at der afsættes 0,5 mio. kr. i 2023 til færdiggørelse af cykelstien ved Fuglsang, samtidig modtages også statens tilskud på 1,650 mio. kr. i 2023. Der afsættes 1,0 mio. kr. årligt i 2024-2026.

Forligspartierne er enige om at fastholde tidligere budgetaftalers prioritering af cykelsti ved Bønnerup ved de kommende års budgetlægning.

Anholt

Forligspartierne er enige om, at der, med afsæt i de indledende drøftelser på Anholt i efteråret 2022, vil blive afholdt en strategidag i 2023 med deltagelse af relevante politisk udvalg. Der er taget initiativ fra bestyrelsen for Anholt Borgerforening til drøftelser med de øvrige foreninger på Anholt om vision og retning for en bæredygtig udvikling på en række områder på Anholt, eksempelvis turisme, færgefart og helårs bosætning.

Attraktiv bymidte i Grenaa

Der afsættes 1,0 mio. kr. i 2023, 1,0 mio. kr. i 2024 og 2 mio. kr. i 2025 til udvikling af studiemiljø og attraktiv bymidte i Grenaa. Der søges den statslige pulje til støtte af udvikling af bymidter samt andre relevante puljer.

Fjellerup Strandliv og Folkets fabrik – Stenvad Mosebrugcenter

Forligspartierne er enige om at afsætte 4 mio. kr. til projektet Fjellerup Strandliv, herunder 2 mio. kr. i forventet ekstern finansiering samt 3,9 mio. kr. til projektet ”Folkets fabrik – Stenvad Mosebrugcenter”, herunder forventede indtægter på 1,1 mio. kr. Projektet har modtaget bevillingstilsagn fra Lokale- og Anlægsfonden/Realdania.

Udvikling af Skovskolen

Forligspartierne er enige om at fastholde 2,5 mio. kr. i 2023 og 0,5 mio. kr. i 2024 til udvikling af Skovskolen. Understøttelse af Skovskolen er med til at tiltrække studerende og dermed beskæftigelse og bosætning til kommunen.

Kunsthall ved Pavillonen

Forligspartierne fastholder at prioritere 0,5 mio. kr. i 2023 til færdiggørelse af forprojekt Kunsthall ved Pavillonen. Det forventes, at Pavillonen vil etablere det endelige projekt ved ekstern finansiering.

Forligspartierne er enige om at fastholde prioritering af 0,450 mio. kr. årligt i 2023 og 2024 med henblik på at Pavillonen kan arbejde for igen at blive netværksspillemålested fra 2025.

Outdoor-puljemidler

Der har tidligere været afsat outdoor-puljemidler. Forligspartierne er enige om at fortsætte investeringerne i outdoor-anlægsprojekter og afsætter derfor 0,4 mio. kr. i 2023.

Øget tilskud til Gammel Estrup Herregaardsmuseum

Forligspartierne er enige om at øge tilskuddet til Gammel Estrup Herregaardsmuseum med 0,1 mio. kr. årligt.

Markedsføring i Business Region Aarhus

Det samlede øremærkede beløb på 2 mio. kr. på tværs af kommunerne, der er afsat i Business Region Aarhus til international markedsføring, bortfalder i 2023. Forligspartierne er opmærksomme på dette til budget 2024.

Norrdjurs Award

Der afsættes 0,050 mio. kr. til Norrdjurs Award i 2023.

Miljømæssig bæredygtighed

Norrdjurs kommune har klare ambitioner på i forhold til natur og den grønne omstilling. Norrdjurs deltager på politisk niveau i flere samarbejder med natur for øje, ligesom Norrdjurs kommune som formand for Djurslands Udviklingsråd og næstformand i Business Region Aarhus bidrager til at sætte bæredygtighed og grøn omstilling øverst på den erhvervspolitiske dagsorden. Norrdjurs deltager endvidere i samarbejdet omkring DK2020 og udarbejder i den sammenhæng en klimaplan, der vil understøtte den grønne omstilling.

Forsyningsselskaberne i Norrdjurs leverer allerede i dag på den grønne omstilling og kommunen planlægger for områder og infrastruktur til flere konkrete vedvarende energianlæg. Samlet bidrager denne

indsats til sikring af stabil adgang til grøn energi for lokalområdets virksomheder og borgere samtidig med, at det bidrager til den nationale levering på grøn omstilling.

Norddjurs deltager i konkrete biodiversitetsprojekter og har således i konkurrencen Danmarks Vildeste Kommune været nomineret i kategorien Intelligent Naturprojekt. Nomineringen viser en national anerkendelse af de lokale tiltag.

Der afsættes i 2023 0,150 mio. kr. til Miljø- og teknikudvalgets arbejde med biodiversitet til blandt andet byrum. Miljø- og Teknikudvalget afholder et temamøde med berørte interessenter.

For at fortsætte arbejdet med natur er forligspartierne enige om en procesmæssig håndtering i den kommende revision af plan- og udviklingsstrategi og evt. kommuneplansrevision.

Klimaindsats

Norddjurs Kommune er udpeget som et af de mest udsatte områder i forhold til oversvømmelse ved stigende havvand, og den foregående kommunalbestyrelse besluttede at nedsætte et §17, stk. 4 udvalg "Næse for vand", og der understøttes i den forbindelse med 0,380 mio. kr. årligt.

Etapeplan om klimasikring

Forligspartierne er enige om at afsætte 0,5 mio. kr. i 2023 som en del af budgetforliget sidste år til etapeplan om klimasikring mod havvand. De 0,5 mio. kr. i 2023 er reserveret til projektet "Næse for vand", hvor der samtidig er givet tilsagn om tilskud og nedsat et §17, stk. 4-udvalg til at følge projektet.

Der afsættes ligeledes 0,5 mio. kr. i 2023 og 0,5 mio. kr. i 2024 (i 2024 er beløbet sammensat af 1,5 mio. kr. i udgifter og 1 mio. kr. i indtægter fra ekstern finansiering) til det igangsatte klimasikrings- og byfornyelsesprojekt i Allingåbro.

Naturgenopretningsprojekter Dystrup-Ramten søerne og Drammelstrup Vådenge

Forligspartierne er enige om at afsætte midler til supplerende restaurering af Dystrup-Ramten søerne. Projektet er fuldt finansieret af Miljøstyrelsen. Der er afsættes 0,166 mio. kr. årligt i udgift i 2023 og 2024 og 0,332 mio. kr. i indtægt i 2025. Projektet har til mål at forbedre vandkvaliteten yderligere ovenpå det tidligere restaureringsprojekt med opfiskning af bestemte fiskearter i 2018-2019.

Forligspartierne er enige om at afsætte midler til det tidligere besluttede projekt om Drammelstrup Vådenge. Projektet er fuldt statsligt finansieret og har til hensigt at forbedre vandkvaliteten i Randers Fjord ved at etablere et vådområde ved Drammelstrup Enge. Der afsættes 6,4 mio. kr. i 2023 i udgift og 7,6 mio. kr. i 2024 i indtægt.

Der afsættes indtægtsbudget på 1,0 mio. kr. i 2023 som er restfinansiering af projektet Coast-to-coast og 1,4 mio. kr. som er restfinansiering af projektet Genopretning af Gjesing Højmose i Løvenholmskoven.

Vandområdeplaner – forbedring af naturtilstand

Forligspartierne er enige om at søge støtte i den statslige pulje til forbedring af kystvande, søer, vandløb og grundvand i overensstemmelse med EU's vandrammedirektiv.

Der afsættes 0,9 mio. kr. årligt i 2024-2025 og tilsvarende 100% statslig medfinansiering.

Ladestandere til elbiler

Forligspartierne er enige om at afsætte 2,3 mio. kr. i 2023 og 1,2 mio. kr. i 2024 til opfyldelse af Norddjurs Kommunes forpligtelse til at opstille ladestandere til elbiler ved kommunale bygninger.

Bygningsrenovering

Forligspartierne er enige om, at Miljø- og Teknikudvalget belyser muligheder for ESCO-samarbejder i forhold til den kommunale bygningsrenovering.

Stiforløb – Lystrup Strand - Skovgårde

Der afsættes 0,1 mio. kr. til ekspropriation i 2023 og der udarbejdes til budget 2024 et konkret anlægsforslag. Forslaget udarbejdes med udgangspunkt i den vedtagne proces for borgerinddragelse, sådan som det også er sket ved anlæg af sti mellem Skovgaard og Fjellerup.

Stiforløb - Gjerrild – Fornæs

Der udarbejdes et anlægsforslag til stiforløb mellem Gjerrild og Fornæs til budget 2024.

Trafiksikkerhed

Der afsættes 1 mio. kr. i 2023 til puljen til trafiksikkerhed.

Forligspartierne er enige om at der i Miljø- og Teknikudvalget arbejdes henimod at flere byer omfattes af hastighedsbegrænsninger på 40 km/t.

Belysning banestien

Der udarbejdes oplæg i Miljø- og Teknikudvalget om forslag til belysning på banestien mellem Auning og Allingåbro til budget 2024.

Grenaa Lystbådehavn

Der tages stilling til anlæg af dækmole ved budgetlægningen for budget 2024.

Baunhøj Mølle

Der afsættes 0,2 mio. kr. i 2023 til renovering af møllen.

Kasper Bjerregaard (V)

Rikke Albæk Jørgensen (V)

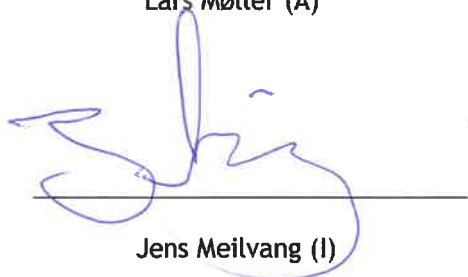

Lars Møller (A)

Benny Hammer (C)

Jens Meilvang (I)

Aleksander Myrhøj (F)

Jens Kannegaard Lundager (D)

Diana Mikkelsen (løsgænger)